

Obsah

Úvodem	9
Kapitola I	45
<i>Status quo ante</i>	45
1. Návaznost a rozvoj	49
2. Pokusy o centralizaci	65
3. „Německá věda“ a „nacistická věda“ – reflexe v Československu před rokem 1938	70
4. Předzvěst katastrofy	83
5. Emigrace/exil	99
Kapitola II	109
Od „restitute“ k represí: 1939–1940	109
1. „Byrokraté“: REM a ÚŘP	122
2. „(...) krví a duchem“: HSSPF, BdS a SD	132
3. „(...) náš budoucí záměr“: Od improvizace ke koncepci	145
4. „Německá věda slouží německému lidu“: Komisaři	165
5. „Četné květy německé vědy“: Pretendenti	195
Kapitola III	203
Čas bez naděje: 1941–1942	203
1. „Český vzdělanec v zabrané vlasti“: Personální přesuny a proměny statusu	208
2. „(...) přímo dětinská otázka“: Klíčová rozhodnutí z podzimu 1942	229
3. „Golgota“: Teror jako nová kolektivní zkušenost	246
4. „Zužitkování“: Zabavení a defraudace	257
5. „Vědění pro všechny!“: „Německá věda“ mezi osvětou a propagandou	261
Kapitola IV	267
Tvoření a ničení: 1943–1945	267
1. „Totální válka“: Čas zvratu	272
2. „Technická válka“ a „tvůrčí síly“: Proměna přístupu?	284
3. „Meč a duch“: Branná moc	321
4. „Vytěžení“: Centralizace	336
5. „Medicína na scestí“: Věda nad propastí	351

Kapitola V	357
Konec... a začátek: 1945	357
1. „(...) vydání duševního vlastnictví“: Dilema (okupovaného) spojence	367
2. „ <i>Německá věda se prohřešila</i> “: Poválečné reakce	380
3. „ <i>Očista</i> “: Disciplinace, purifikace, retribuce	386
4. „ <i>Všem mrtvým i živým</i> (...)“: Komemorace, repatriace, reintegrace	395
5. „ <i>Mnoho krásných plánů</i> “: Obnova, přestavba, reforma	409
 Závěr	 419
Conclusions	422
 Přílohy	 427
Seznam pramenů a literatury	429
Seznam zkratk	478
Seznam vyobrazení	483
Jmenný rejstřík	485
Místní rejstřík	491

5. „Četné květy německé vědy“: Pretendenti

V dlouhodobém plánování měla být věda v Čechách a na Moravě na počátku roku 1940 strategicky orientována na nový směr Jihovýchod; např. Mentzelovi platil protektorát za tzv. střední východní prostor (*mittlerer Ostraum*).⁸⁷⁴ Berlínští představitelé REM tak očividně uvažovali v grandióznějších dimenzích, překračujících hranice protektorátu a související především se situací ve Vídni, respektive ve vztahu k jihovýchodu Evropy.⁸⁷⁵ Zde totiž probíhala na podzim 1939 jednání ohledně zřízení centrálního tzv. Ústavu Jihovýchod (*Süd-Ost Institut*), který měl být umístěn v budově někdejšího parlamentu (Říšské rady).⁸⁷⁶ Když ovšem z plánu sešlo, nabízel se již v lednu 1940 promptně K. H. Frank, že uzavřením českých vysokých škol je v Praze k dispozici množství reprezentativních budov a možné by bylo i financování.⁸⁷⁷ Zároveň se měly využít i stávající a akcí ze 17. listopadu 1939 nedotčené infrastruktury slovanských vědeckých institucí. Ty byly sice považovány za „unikátní“ (*einmalig*), avšak současně „protiněmecky zaměřené“ (*deutschfeindlich*), neboť byly závislé na českých zdrojích.⁸⁷⁸ Z tohoto důvodu měla v dosavadním vztahu UK vůči těmto ústavům aktivně nastoupit NKU, a to vytvořením Studijní společnosti (*Studiengesellschaft*) a později Východního ústavu (*Ost-Institut*), což požadoval A. Rosenberg a zprvu podporoval i ÚŘP a REM; nadále je ovšem měla platit česká strana.⁸⁷⁹ V plánu bylo převzetí Ruského historického archivu či Svobodné ukrajinské univerzity. Paralelně se pozornost na jaře 1940 soustředila rovněž na zřízení

874 Tamtéž, f. R2/12430, Mentzel RFM, 20. 3. 1940. Srov. také Rok Společnosti pro jihovýchodní Evropu. Přednáška říšského ministra Funka o německé hospodářské politice. LN 14. 6. 1941, s. 8.

875 K tomuto strategickému zaměření německých plánů srov. Churchillův projev z 14. 3. 1939 v Dolní sněmovně, viz Churchill, Winston S.: *Druhá světová válka (I.). Blížící se bouře*. Praha: LN, 1992, s. 246–248 a dobově také Schacher, Gerhard. *Germany Pushes South-East*. London, 1937.

876 NA Praha, f. ÚŘP-ST, kt. 28, sig. 109-4/331, Heydrich Frankovi, 19. 2. 1940.

877 Tamtéž, Frank Heydrichovi, 23. 1. 1940.

878 BArch Berlin, f. R4901/2616, Saure REM ohledně finančních prostředků pro zajištění chodu tzv. slovanských badatelských institucí v Praze, 20. 1. 1941.

879 NA Praha, f. ÚŘP-ST, kt. 89, sig. 109-4/1427, Rosenberg Neurathovi, 7. 6. 1940 a tamtéž, memorandum Saureho Neurathovi, 18. 7. 1940. Srov. Němec, Jiří. Pražská věda mezi Alfredem Rosenbergem a Reinhardem Heydrichem. K prehistorii Říšské nadace Reinharda Heydricha pro vědecké bádání v Praze. *Studia historica Brunensia* 58 (2), 2011, s. 85–105, zde s. 96–98.

Jihoevropského výzkumného společenství (*Südosteuropäische Forschungsgemeinschaft*), pro jehož rozpočet Saure anonsoval částku 30 000 RM.⁸⁸⁰ V následujícím roce se ale již mělo jednat o celkovou částku 213 800 RM, pokrývající i zřízení šesti nových asistentkých míst na NKU.⁸⁸¹ Přitom v této fázi se ještě uvažovalo o využití českých vysokých škol, neboť to podle R. Mentzela mělo „odpovídat našemu budoucímu záměru“.⁸⁸² Tato linie byla přítomna až do konce války, jak mj. dokládají aktivity Nadace Reinharda Heydricha (*Reinhard Heydrich Stiftung*; RHSt), mezi jejíž priority patřilo např. studium balkánských studentů.⁸⁸³

Proměna dlouhodobé perspektivy směrem na jihovýchod a východ Evropy z počátku roku 1940 zároveň přinesla – kromě redefinování vztahu místních německých vědeckých institucí vůči českým – rozšíření aktivit vědeckých institucí s doposud výhradně říšským záběrem. Na prvním místě je třeba jmenovat *Ahnenerbe e.V.*, jež bylo výhradně doménou SS.⁸⁸⁴ Její přední zástupci přibyli již několik dní po okupaci, 23. března 1939, do Zemského muzea (ZM) v Brně a o dva dny později Himmler určil této organizaci péči o veškeré archeologické a prehistorické památky v Čechách a na Moravě, přičemž se předpokládalo vytvoření samostatné německé instituce.⁸⁸⁵ Vedení se ujal Josef Freising (1875 až 1971)⁸⁸⁶ pověřený jako

880 BArch Berlin, f. R4901/2616, Saure REM ohledně přípravy rozpočtu, 13. 4. 1940. K činnosti a vazbám na *Südostdeutsche Forschungsgemeinschaft* a *Nord- und Ostdeutsche Forschungsgemeinschaft* před rokem 1939 viz Konrád, c. d., s. 73–78.

881 Tamtéž, Saure REM ohledně finančních prostředků pro zajištění chodu tzv. slovanských badatelských institucí v Praze, 20. 1. 1941.

882 Tamtéž, f. R4901/10329, Mentzel Rustovi, 5. 1. 1940.

883 NA Praha, f. NSM, kt. 46, sig. 110-4/526, aktový záznam, 28. 2. 1944. Dále srov. tamtéž, rozpočet nadací a fondů NKU v Praze pro rozpočtové období 1945/47 schválený REM, 31. 1. 1945.

884 MZA Brno, f. B252, kt. 2, Gurke Schwabemu – přeposlání memoranda o památkové péči o prehistorické památky na Moravě, 12. 12. 1941.

885 Tamtéž, kt. 7, zpráva o činnosti ZM v Brně za rok 1939, 14. 3. 1940. Srov. také Vlk, c. d., s. 76, 78, 79.

886 *Josef Freising* se narodil 17. 9. 1875 v Dolních Dunajovicích. Po absolvování gymnázia v Mikulově a učitelského ústavu v Brně působil jako učitel na měšťanských školách, vyučoval matematiku a techniku. V roce 1902 získal aprobaci pro výuku tělocviku na středních školách a učitelských ústavech. Jako středoškolský učitel působil nejdříve na jižní Moravě, následně (1903–09) v Dolních Rakousích a posléze v Brně (1. Německá reálná škola). V roce 1925 odešel do důchodu a o tři roky později byl zvolen za německý Svaz zemědělců (*Bund der Landwirte*) za poslance Národního shromáždění (1928–29). Byl předním představitelem jihomoravských turnerů, věnoval se vlastivědnému výzkumu, a to především v oblasti jižní Moravy. Dne 16. 3. 1939 byl gestapem pověřen vedením ZM v Brně. Po květnu 1945 byl internován a odsunut do Německa. Zde se i nadále věnoval práci v krajanském hnutí a na jeho počest je udělována i cena za vědeckou práci. Té se věnoval rovněž jeho syn Hans Freising (1905 až 1977). J. Freising zemřel v Esslingenu am Neckar roku 1971 ve věku šestadevadesáti let. K jeho biografii blíže viz <<http://encyklopedie.brna.cz>> [1-2-2020].

komisař.⁸⁸⁷ Již 16. března 1939 byl z vedení muzea odstraněn prof. Vladimír Helfert (1886 až 1945)⁸⁸⁸, děkan FF MU v akademickém roce 1935–36, jehož Freising udal gestapu, že je „zednář, Benešovec a válečný štváček proti Německu“.⁸⁸⁹ Propuštěn byl také paleontolog v diluviálním oddělení docent Alois Stehlík (1877 až 1945).⁸⁹⁰ Freising ovšem nebyl považován za vhodného ředitele do budoucna, a to především kvůli explicitnímu zájmu SS o Dolní Věstnice, kde se předpokládal příchod „prvotřídních německých odborných sil z Německa“.⁸⁹¹ Vypracoval nový pracovní program této přední mimouniverzitní moravské instituce, nazvaný tklivým mottem: „Pro vědu a vzdělání lidu – ke cti Velkoněmecké říše – lépe než dříve“ (*Für Wissenschaft und Volksbildung – Zur Ehre des Großdeutschen Reiches – Besser wie früher*).⁸⁹² Tím se měl stát Dr. Karl Hucke (1911 až 1989), jenž do té doby působil v Sasku.⁸⁹³ Neméně aktivně si ale *Ahnenerbe* počínala i v Praze. Prostřednictvím ÚŘP se snažila ovlivňovat danou oblast především po koncepční stránce a současně usilovala o vliv v personální oblasti skrze NKU, a to zejména prosazením již zmiňovaného L. F. Zotze vedením Katedry pro pravěk a ranou dobu dějinnou (*Lehrstuhl für Ur-, Vor- und Frühgeschichte*) na FF NKU.⁸⁹⁴ Na ni měl být povolán odborník, který by navázal kontakt s českými kruhy a zároveň je dozoroval.⁸⁹⁵ Jednalo se o krok s dalekosáhlým dopadem, neboť měly být stanoveny širší principy pro německou kulturní spolupráci v protektorátu, a sice pod kontrolou SS, zejména však SD.⁸⁹⁶ Již

887 MZA Brno, f. B252, kt. 7, zpráva o činnosti ZM v Brně za rok 1939, 14. 3. 1940; tamtéž, 1. zpráva o stavu a poměrech v Moravském zemském muzeu v Brně, 27. 3. 1939 a tamtéž, Freising Schwabemu ohledně aktivit Vl. Helferta, 1. 10. 1940. Srov také Vlk, c. d., s. 76, 78.

888 Biograficky viz <https://cs.wikipedia.org/wiki/Vladim%C3%ADr_Helfert> [2-5-2023].

889 MZA Brno, f. B252, kt. 7, Freising Schwabemu, 1. 10. 1940 a tamtéž, zpráva o činnosti ZM v Brně za rok 1939, 14. 3. 1940

890 Tamtéž, zpráva o činnosti ZM v Brně za rok 1939, 14. 3. 1940. Biograficky viz < https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=1293> [2-1-2020].

891 MZA Brno, f. B252, kt. 7, pobočka ÚŘP Morava ÚŘP, 30. 6. 1939; tamtéž, ZM prezidiu ZÚ v Brně, 4. 12. 1939 a tamtéž, ZM pobočce Morava ÚŘP v Brně, 26. 2. 1940. Pro plánování bezprostředně po okupaci stejně jako v pozdějším období viz tamtéž, podklady ZM týkající se dohody ohledně jednotného zaměření prehistorického výzkumu na Moravě (*Vereinbarung über die einheitliche Ausrichtung der vorgeschichtlichen Forschung in Mähren*), 22. 8. 1943 a tamtéž, materiál nazvaný Moravské zemské muzeum. Návrhy na budoucí uspořádání (*Mährisches Landesmuseum. Vorschläge für die künftige Gestaltung*), 10. 5. 1939.

892 Tamtéž, f. B252, kt. 7, Josef Freising – Moravské zemské muzeum. Návrhy na budoucí uspořádání, 10. 5. 1939 a také MZA Brno, f. B252, kt. 2, záznam o plánu J. Freisinga, 24. 12. 1941.

893 MZA Brno, f. B252, kt. 7, ZM Brno služebně ÚŘP Brno, 26. 2. 1940 a tamtéž, životopis K. Huckeho, 1940.

894 Vlk, c. d., s. 79–80.

895 Tamtéž, s. 70–71.

896 Tamtéž, s. 71, zde pozn. č. 214.

v červnu 1939 se tak K. H. Frank obrátil na předsedu protektorátní vlády A. Eliáše ohledně zajištění kontroly nad vykopávkami na území protektorátu, jež se týkaly Markomanů a Langobardů a pro něž měl existovat ze strany nejvyššího říšského vedení „největší zájem“.⁸⁹⁷ Ostatně to byla právě oblast archeologického výzkumu, která zůstávala německé správě dlouhodobě trnem v oku, zejména pak po výrazném navýšení rozpočtu Státní archeologického ústavu, který v roce 1939 mj. představil novou koncepci rozvoje, jak již byla zmíněna.⁸⁹⁸ V únoru 1942 Saure denuncioval K. H. Frankovi, že zde při výzkumu a jeho prezentaci v podobě nového časopisu dochází k „obcházení a sabotování německých záměrů“ (*Umgehung und Vereitelung der deutschen Absichten*), jež se nesmí nadále trpět.⁸⁹⁹ K tomu se připojil i L. Zotz, který měl nový časopis vést, respektive určovat, kdo z českých archeologů by mohl publikovat a kdo ne (např. J. Böhm).

Další z německých vědeckých institucí, které se po okupaci v protektorátu angažovaly, byla Akademie pro vědecký výzkum a péči o Německo (*Akademie zur wissenschaftlichen Erforschung und Pflege des Deutschtums*) či zkráceně též Německá akademie (*Deutsche Akademie*) v čele s bavorským ministerským prezidentem Ludwigem G. Siebertem (1874 až 1942). Ta počátkem roku 1941 uspořádala slavnostní zasedání v Praze.⁹⁰⁰ Siebert na něm tehdy za hlavní úkol stanovil, že se má probádat „(...) celý duchovní život českého prostoru a obou národů, které jej naplňují“, neboť zde „bude moci celou svou silou se věnovat kulturním úkolům, takže opět může být a bude místem četných květů německé vědy a umění, aniž tím bude oslabena síla jiného národa“.⁹⁰¹ Nezdá se ovšem, že by aktivity této instituce hrály v protektorátu nějakou významnější roli.

O poznání aktivnější ovšem byla jiná tradiční německá instituce zabývající se především oblastí pedagogiky a výchovy, totiž Německý ústřední ústav pro výchovu a výuku (*Deutsches Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht*). Ten byl založen již roku 1915, po zglajchšaltování a za oficiálního Rustova předsednictví se zaměřil hlavně na další vzdělávání učitelů ve zvláštních tematických kurzech; fungoval také jako německý reprezen-

897 NA Praha, f. MŠ, kt. 3132, opis dopisu Franka Eliášovi, 23. 6. 1939. Srov. rovněž Hlava, Miloš. Přelomový rok 1939. Kapitola z dějin Státního archeologického ústavu. *Archeologie ve středních Čechách* 23, 2019, s. 415–432, zde s. 418–419.

898 Tamtéž, s. 422–424.

899 NA Praha, f. ÚRP-ST, kt. 88, sig. 109-4/1416, Saure Frankovi, 3. 2. 1941.

900 Prag. Strömungspunkt der Kultur. Ministerpräsident Siebert zur Festsitzung der Deutschen Akademie. *Brünner Tagblatt* 21. 1. 1941, s. 5 a „Allen die gleiche Chance – dem Tüchtigen den Erfolg“. *UWH* 3 (3), 11. 2. 1941, b. s.

901 Duchovní základy nové Evropy. Projev říšského šéfa tisku dr. Dittricha na slavnostní schůzi Německé akademie v Praze *LN* 49 (38), 22. 1. 1941, s. 1–2 a Ministerský předseda Ludwig Siebert v Praze. Přednášel o úkolech Německé akademie. Tamtéž, s. 1.



Slavnostní zasedání Německé akademie v Praze – zleva doprava: O. Dietrich, E. Hácha, K. v. Neurath a L. G. Siebert, 11. 2. 1941 (*Unsere Wehrmacht* 3 (3), 1941).

tant při *Bureau international d'éducation* v Ženevě.⁹⁰² Jasný obrat nastal zejména po převzetí jeho vedení příslušníkem SS Dr. Rudolfem Benzem (1888 až 1966).⁹⁰³ Za hlavní cíl jeho aktivit byla určena rasová a rasově-biologická indoktrinace.⁹⁰⁴ Tento ústav vydával svůj vlastní časopis, nazvaný Německá lidová výchova (*Deutsche Volkserziehung*) a ve vlastním školicím středisku v Rankenheimu u Berlína, jež bylo uvedeno do provozu roku 1935, se pořádaly zvláštní přeškolovací kurzy, mající podobu kamarádských táborů na vojenské bázi; další školicí středisko se nacházelo v Kettwig/Ruhr.⁹⁰⁵ Pobočka tohoto ústavu byla v Praze otevřena 18. června 1940,

902 Böhme, Günther. *Das Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht und seine Leiter zwischen Kaiserreich und Nationalsozialismus*. Neuburgweier – Karlsruhe, 1971, s. 34–92 a 183–186. Dobově k jeho úkolům viz také NA Praha, f. ÚŘP-ST, kt. 178, sig. 109-14/47, informační list ústavu, b. d.

903 K jeho osobě srov. Klee, Ernst. *Das Kulturlexikon zum Dritten Reich. Wer war was vor und nach 1945*. Frankfurt/Main, 2007, s. 42 a Scheel, Günther. Benze, Edmund Richard Rudolf, in: Jarck, Horst-Rüdiger – Scheel, Günther (eds.). *Braunschweigisches Biographisches Lexikon – 19. und 20. Jahrhundert*. Hannover, 1996, s. 51.

904 Viz např. Benze, Rudolf. *Erziehung im Großdeutschen Reich. Eine Übersicht über ihre Ziele, Wege und Einrichtungen*. Frankfurt/Main, 1941; Benze, Rudolf – Pudelko, Alfred. *Rassische Erziehung als Unterrichtsgrundsatz der Fachgebiete*. Frankfurt/Main, 1937 či Benze, Rudolf. *Rasse und Schule. Grundzüge einer lebensgesetzlicher Schulreform*. Braunschweig, 1935. Srov. také Böhme (1971), c. d., s. 191, 194, 195, 203, 209.

905 Böhme (1971), c. d., s. 196–197, 201–203.

ovšem nikoli *de novo*, nýbrž jako právní nástupce zdejší Pestalozziho společnosti (*Pestalozzi Gesellschaft*), založené již roku 1927.⁹⁰⁶ Svůj zájem přitom Benze vyjádřil již počátkem roku 1940, kdy požadoval 20 až 25 místností a možnost doplnění knihovny z českých fondů, což mu bylo přislíbeno; nakonec byla pobočka ústavu umístěna ve 4. patře budovy FF UK.⁹⁰⁷ Ohledně umístění se nejdříve uvažovalo o budově LF UK a také o Rudolfinu.⁹⁰⁸ Pražská pobočka byla otevřena slavnostním shromážděním ve velké posluchárně FF UK v úterý 18. června 1940.⁹⁰⁹ Tomutu ústavu připadla důležitá úloha při přeškolení českých středoškolských učitelů, a to především dějepisu, zeměpisu a biologie.⁹¹⁰ Např. v období od listopadu 1942 do dubna 1943 jím prošlo v šesti kurzech na 300 českých učitelů zeměpisu; školení biologů již kvůli spojeneckým náletům v roce 1944 bylo jen jedno a další kurzy pak probíhaly jen v Praze (250 učitelů biologie).⁹¹¹ Z těchto kurzů vznikla i samostatná publikace příspěvků třinácti říšskoněmeckých a sudetských autorů, kterou editoval R. Benze a která představovala kvintesenci nacistického zdůvodnění sounáležitosti českých zemí s Velkoněmeckou říší, zdůvodněné jak historicky, tak i rasově biologicky.⁹¹² Dějiny vědy byly v této publikaci, jež byla kolportována jako „dar“ Moravcova MŠLO, pojednány v rámci vývoje německé vědy archivářem Rudolfem Schreiberem (1907 až 1954).⁹¹³ Ačkoliv ve středu jeho pozornosti stála německá věda v tzv. sudetském prostoru (*Sudetenraum*), neopomněl zakončit svůj příspěvek tezí o překonání éry odcizení a příklonu české vědy k vědě německé, rozumějme velkého národa „dávajícího“ malému národu „přijímajícímu“.⁹¹⁴

Samostatnou kapitolu představuje záměr na zřízení Německé akademie věd (*Deutsche Akademie der Wissenschaften*; DAdW) v Praze, jež měla vzniknout transformací Německé společnosti pro vědu atd. pod Grosserovým vedením. Důvodem bylo, aby za nové politické konstelace stála jako

906 Tamtéž, s. 208. Srov. také Hehlmann, Wilhelm. *Wörterbuch der Pädagogik*. Stuttgart, 1941, s. 69. Novější práce uvádějí vznik již 13. 6. 1939 viz Kasper, Tomáš. Německá školská reforma v Československu v letech 1918–1933. *Pedagogika* 57, 2007, s. 114–131, zde s. 122–123, pozn. č. 32.

907 NA Praha, f. ÚŘP-ST, kt. 178, sig. 109-14/47, Benze Giesovi, 22. 2. 1940 a tamtéž, Saure Giesovi, 9. 4. 1940. Jednalo se o místnosti č. 239, 241, 242, 267–270, 272–278.

908 Tamtéž, přípis posádkového velitelství SS Giesovi, 21. 3. 1940.

909 Tamtéž, oznámení o otevření pražské pobočky ústavu, červen 1940.

910 Tamtéž, kt. 93, sig. 109-4/1485, správní zpráva odd. III NSM za měsíce duben–červen 1944, 17. 7. 1944.

911 Tamtéž, kt. 93, sign. 109-4/1485, správní zpráva odd. III NSM za měsíce duben–červen 1944, 17. 7. 1944.

912 Benze, Rudolf (ed.). *Böhmen und Mähren im Werden des Reiches* (= Schulerziehung in Böhmen und Mähren). Prag – Leipzig – Berlin, 1943.

913 Schreiber, Rudolf. *Deutsche Wissenschaft in Böhmen und Mähren*, in: Benze, c. d., s. 142–156. K němu biograficky viz Hoffmannová – Pražáková, c. d., s. 570–571.

914 Schreiber, c. d., s. 156.

spolek sama proti čtyřem českým akademiím, což mělo škodit pověsti Říše. Pro rok 1940 ještě nebyla zahrnuta do rozpočtu, ale byl jí pouze přislíben příspěvek ve výši 75 000 RM, reálně pouze 36 000 RM.⁹¹⁵ Grosser ve svém zdůvodnění návrhu rozpočtu na rok 1940 argumentoval, že v důsledku uzavření českých vysokých škol se bude vědecká činnost koncentrovat do ČAVU, která je finančně dostatečně zajištěna. Hlavním úkolem DAdW tedy mělo být postavení ČAVU dohnat. Byvši přijata do Říšského svazu Německých akademií věd (*Reichsverband der Deutschen Akademien der Wissenschaften*), měla se do centra pozornosti dostat především činnost lingvisticko-historické skupiny a také pro prehistorii, aby mohly být dodány podklady pro germánské osídlení (*germanische Vorbesiedlung*) Čech a Moravy.⁹¹⁶ Zároveň měly být učiněny kroky proti vědecké propagandě (*wissenschaftliche Propaganda*) ČAVU.⁹¹⁷

V podstatě efemérním způsobem se snažil oblast vědeckého výzkumu ovlivnit na Moravě také Svaz Německého Východu (*Bund Deutscher Osten*; BDO), z jehož plánů se ovšem nic nerealizovalo. Na lokální úrovni informoval za krajské vedení Brno (*Kreisführung Brünn*) v červnu 1940 jeho představitel (F. Ziffer), že tamní jednotlivé německé spolky (*Naturforscher Verein, Deutscher Verein für die Geschichte Mährens und Schlesiens, Deutsch-mährische Heimat a Urania*) by se mohly „dobrovolně“ sloučit do Společnosti pro vědu a výzkum lidu v BDO (*Gesellschaft für Wissenschaft und Volksforschung im Bund des Deutschen Osten*). Tím měla být prováděna „jednotná výzkumná práce a zhodnocení výsledků pro národnostní práci“.⁹¹⁸ Ta se měla soustředit do „rozsáhlého vědeckého ústavu“ či také Moravské akademie (*Mährische Akademie*).⁹¹⁹ Dále Ziffer plánoval zřídit v Brně tzv. moravskou ústřední vědeckou knihovnu atd.⁹²⁰

Konečně rezervovaný byl postoj KWG, která se do plánování v protektorátu zapojila až se značným zpožděním teprve na sklonku války, a to v případě projektu Říšského ústavu pro lesnické šlechtitelství a genetiku (*Reichsinstitut für Forstpflanzenzüchtung und Baumrassenkreuzung*).⁹²¹

915 BArch Berlin, f. R2/12430, Mentzel RFM, 20. 3. 1940. Pro požadované částky v letech 1942–44 viz tamtéž, f. R2/12549, návrhy rozpočtů DAdW, 1942–44.

916 Tamtéž, f. R2/12430, Grosser REM, 15. 1. 1940. Pro pracovní náplň obou dvou jejich tříd a jednotlivých komisí viz *Jahrbuch der Deutschen Akademie der Wissenschaften in Prag 1939/41*. Prag, 1943, s. 27–64.

917 Tamtéž.

918 MZA Brno, f. B252, kt. 2, Ziffer Schwabemu, 11. 6. 1940.

919 Tamtéž, kt. 2, Ziffer Schwabemu, 21. 12. 1940.

920 Tamtéž.

921 Blíže viz Šimůnek, Michal V. 'Project Prague'. Reich Institute for the Cultivation of Forest Plants and Research of Forest Species (*Reichsinstitut für Fortspflanzenzüchtung und Baumrassenkreuzung*) in Houšťka (Haustka) by Stará Boleslav (Alt-Bunzlau) in Bohemia 1941–1945. *Annals of the History of Biology* 24, 2019, s. 31–58, zde s. 49–51.